KU LEUVEN

KU LEUVEN CENTRE OF EXCELLENCE

DE ARABISCHE OMWENTELINGEN:

OVER DE EUROPESE STRATEGIE EN HAAR BETEKENIS VOOR VLAANDEREN

Prof. Dr. Jan Wouters en Sanderijn Duquet

26 maart 2013 – Vlaams Parlement, Brussel

Leuven Centre
for Global
Governance Studies

Structuur

I. EU instrumenten inzake

- Vrede en veiligheid
- Economische relaties
- Mensenrechten en democratie

II. De EU en multi-level samenwerkingsverbanden

III. De Europese strategie als model voor Vlaanderen?

Leuven Centre for Global Governance Studies

Het EU beleid in drie slagzinnen

'Oude wijn in nieuwe zakken en nieuwe wijn in oude zakken'

→ Fundamenteel gebrek aan creatief denken over een EU-strategie

'Veiligheid voor alles'

→ Veiligheid en stabiliteit als voornaamste prioriteiten voor de EU

'De maatschappij achter het maatschappelijk middenveld'

→ De EU voldoet niet aan de behoeften van de burgerbevolking en kan grotere inspanningen leveren ter zake

Leuven Centre for Global Governance Studies

De EU strategie in de MENA regio (1)
Inleiding

- **Voor de Arabische omwentelingen**
  - Euro-Mediterranean Partnership (EMP 1995)
  - Europees nabuurschapsbeleid (ENB 2004)
  - Unie voor het Middellandse Zeegebied (UfM 2008)

    → Geen volwaardig bestuursmodel

- **Eerste transversale reacties vanuit de EU**
  - Maart 2011: 'Partnerschap voor democratie en gedeelde welvaart met het zuidelijke Middellandse Zeegebied' (HV en Commissie)
  - Mei 2011: Vernieuwd nabuurschapsbeleid
  - September 2011: SPRING-programma

Support for Partnership, Reform and Inclusive Growth

Leuven Centre for Global Governance Studies

De EU strategie in de MENA regio (2)
Uitdagingen voor vrede en veiligheid

- **Internationale veiligheid**
  - Libië als test case
  - Gebruik van alternatieve vrede- en veiligheidsinstrumenten
    - Sancties
    - Wapenhandel
- **Europese veiligheid**
  - Cruciaal thema voor 2011
  - Terrorisme, migratie en criminaliteit

→ **Een nieuwe veiligheidsbenadering?**

Leuven Centre for Global Governance Studies

De EU strategie in de MENA regio (3)
Economische uitdagingen

- **3M beleid: ‘money’, ‘markets’ en ‘mobility’**
- **Geld**
  - Mobilisatie van Europese banken
  - Nabuurschapsbeleid en conditionaliteit
- **Markten**
  - Vrijhandelssakkoorden (FTAs)
    → Agadir Overeenkomst
    → Samenwerking tussen Arabische Staten
  - Nieuw: DCFTAs

- **Mobiliteit**
  - Mobiliteitspartnerschappen: geen kritische evalutie Europees migratiebeleid

Leuven Centre for Global Governance Studies

De EU strategie in de MENA regio (4)
Mensenrechten en democratie

- **Goede intenties bouwen geen democratisch model**
  - Vernieuwd nabuurschapsbeleid (ENB)
  - Europees Instrument voor de democratie en de mensenrechten (EIDHR)
  - Europees Fonds voor Democratie (EED)

- **Conclusies van de Raad, november 2009, 3**

'De EU heeft een breed scala aan instrumenten tot haar beschikking. […] De EU heeft niet de bedoeling nieuwe conditionaliteit voor EU-ontwikkelingshulp in het leven te roepen. Bestaande normen, waarden en kernbeginselen omtrent de hoekstenen van de democratie behoeven niet ter discussie te worden gesteld, noch is er behoefte aan nieuw beleid'.

- **Het maatschappelijk middenveld: Wie is EU-partner?**

Leuven Centre for Global Governance Studies

De EU en multi-level samenwerkingsverbanden (1)
Samenwerken met internationale organisaties

- Verenigde Naties
- Regionale organisaties: AU, OIC, GCC, AL
- Informele samenwerking: G8/Deauville Partnership
- *Case study*: EU en de Arabische Liga
  - Opmerkelijk: zwak democratisch *track record*
  - Toenaderingen voor de revoluties, maar,

    ontbolstering vanaf 2011
  - Vooruitzichten op lange termijn?

Leuven Centre for Global Governance Studies

De EU en multi-level samenwerkingsverbanden (2)
Diplomatieke instrumenten

A) Unie Delegaties

- Diplomatieke (EDEO Besluit / VWDV) *vs*. andere taken
  - Artikel 41 (1) VWDV: niet-inmengingsbeginsel
  - Bijkomende financiering en opleiding van delegatiepersoneel

B) Speciale vertegenwoordiger voor het zuidelijke Middellandse Zeegebied (Art 33 VEU)

- Ondersteuning van de transities
- Verpersoonlijking van de Unie

Leuven Centre for Global Governance Studies

Over de Europese ervaringen…

Evenwicht tussen bi- en multilaterale oplossingen

De effectieve monitoring van fondsen

Versterken van de samenwerking met Arabische partners

Waarom heeft de EU een strategie nodig?

Leuven Centre for Global Governance Studies

… en wat Vlaanderen hieruit kan leren

Evenwicht tussen bi- en multilaterale oplossingen

→ Aansluiting zoeken bij EU initiatieven

De effectieve monitoring van fondsen

→ Gericht toekennen van fondsen

Versterken van de samenwerking met Arabische partners

→ Zorgvuldige selectie van partners en initiatieven

Waarom heeft Vlaanderen een strategie nodig?

Leuven Centre for Global Governance Studies

Conclusie

Arabische omwentelingen

→ unieke kansen tot verandering

- Instrument om maatschappij te openen: onbestaande!
- Gebruik van alle ter beschikking staande instrumenten
- Nood aan creativiteit bij het uitdenken van een strategie

Leuven Centre for Global Governance Studies